

E l franquisme a Sant Feliu de Guíxols

crònica

No hi ha entre nosaltres gaires voluntats ni tampoc gaires intencions de conèixer el passat més proper, d'endinsar-nos fins al cor del franquisme i poder desxifrar totes les seves claus i enigmes. Sembla com si en la transició s'hagués establert una regla, no escrita, d'oblidar i enterrar el pòsit més fosc: el franquisme. La major part de la historiografia s'ha entretingut en altres tasques, deixant de banda aquest període crucial per entendre i per entendre'ns, deixant de banda aspectes importants com la història oral o l'inventari d'unes fonts tan disperses com obscures. Així, no ens estranyi, l'explicació del franquisme ha caigut en mans de certa premsa, més preocupada per buscar retalls sensacionalistes que per reconstruir el nostre passat.

En aquest mar d'omissions i silencis ressalta l'Exposició que l'Arxiu Municipal, el Museu

d'Història i el grup de Tallers d'Història han engegat a Sant Feliu de Guíxols aquesta primavera, i que és un primer intent de penetració en el domini franquista de la ciutat (1939-1975), si bé el franquisme, com a cos doctrinal i com a vicis de govern, ha sabut sobreviure, molt temps, a la mort física del Dictador. I encara, en podem estar segurs, perviuen entre nosaltres algunes ombres d'aquest temps.

En l'Exposició podem trobar una gran varietat de temes, des de la vida quotidiana fins al turisme, des de la política a la cultura. Es pot pensar que tanta barrija-barreja acabi confonent els visitants i es pot pensar, també, que molts dels objectes que s'hi trobin acabin per convertir la memòria en un instrument selectiu, un engranatge que es quedi amb els detalls més amables: els vestits pop, la música d'aquell temps, els brillants aparells de ràdio, el mes de Maria o les bates escolars. Però a manera de mines explosives, els tècnics de l'exposició han anat disposant elements que ens recorden el més tenebrós del règim. Perquè el franquisme no va ser només el SEAT 600 per a les classes mitjanes o el «turista un milió»; el franquisme va ser també l'emigració forçada de milers d'espanyols, com ens recorden les imatges de nens jugant enmig de barraques de fang i rajoles, com ens recorden aquelles dues maletes de fusta disposades per sortir d'alguna llòbrega estació cap a una destinació encara més llòbrega. Més obscures i alhora

Diversos aspectes de l'exposició sobre el franquisme al monestir de Sant Feliu de Guíxols.

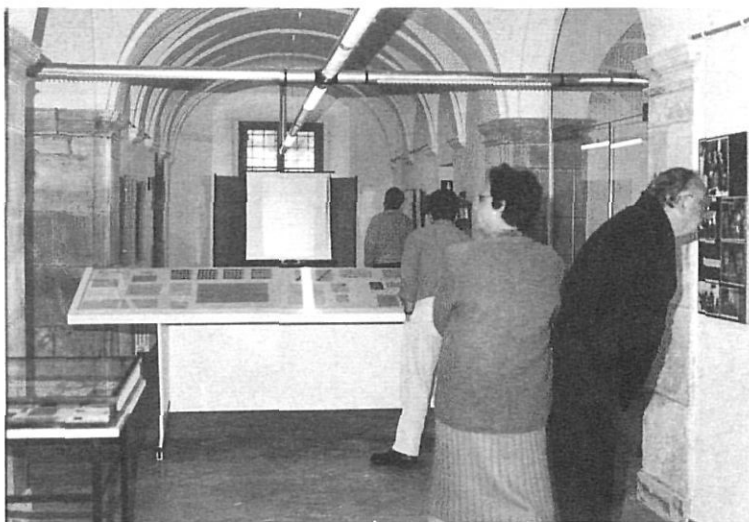
grotesques resulten les imatges d'una festa nazi al xalet Casas, una festa que avalava l'amistat entre dos règims enmig d'una Europa plena de genocidi i bombes (no tot el franquisme va ser Eisenhower i Eurovision).

Mentre sonen velles cançons d'aquell temps entro en una sala més petita on es pot veure una cuina perfectament ambientada, que ens porta a la migradesa dels primers anys. Llàstima que cap tècnica possible ens podrà portar l'olor de l'escassetesa, de la gana, de la tarja de racionament, l'olor que es va haver de flairar, a moltíssimes llars, durant massa temps.

En el decurs de l'Exposició ens podem adonar de la

megalomania que sempre va acompanyar el franquisme, aquest feixisme a la ibèrica que anava a roda del feixisme italià i del nazisme. Així veiem les tropes nacionals desfilar pel passeig sota un obelisc ridícul i grotesc. I així veiem el bust que es va fer fer l'alcalde franquista de la localitat en un intent de passar a la història i que avui

esdevé, només, una imatge d'un kitsch brutal, patètic.

L'Exposició entra també a qüestionar el que els franquistes

han anomenat com «40 años de paz y prosperidad». Una prosperitat que, com a molts altres llocs, a Sant Feliu es va fer a costa de sacrificar i espequejar el patrimoni cultural i natural. I una prosperitat que va crear un

urbanisme salvatge, caòtic, una ciutat de barraques i creixement desordenat, un llegat enverinat i terrible per als ajuntaments democràtics.

Si els nivells d'investigació fossin òptims, l'exposició podria haver donat moltes més pistes per entendre l'autèntica naturalesa del franquisme. Llavors podríem parlar de

batallons de treballadors, de presons, de depuracions d'empleats públics, de condicions laborals... La mostra que hem pogut veure vol ser una primera exploració d'un territori que, fins ara, se'ns ha presentat embardissat i laberíntic.

Són d'elogiar iniciatives com aquestes que, amb pocs mitjans, acosten la història al públic en general. Iniciatives com l'exposició o com els tallers d'Història de Sant Feliu (10 anys apropant la història local a les escoles) no només han de tenir continuïtat, sinó que es fa necessari que es puguin propagar en altres localitats (a Banyoles la gent del museu i de l'arxiu ja prepara una exposició sobre la Guerra Civil). Seria un error pensar que la història d'aquest país es pot explicar només des d'una sola direcció, des d'un únic punt per més vistós que fos, per més que es digués Museu d'Història de Catalunya. Que s'estengui, doncs, l'exemple ganxó.

MIQUEL AGUIRRE